

Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Öğrencilerinin Okul Olgunluğu Düzeylerinin Belirlenmesi: Edirne İncelemesi

1. GİRİŞ

Okulöncesi eğitimi; doğumdan ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan, bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerini ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı çevre imkanlarını sağlayan, onların tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi bir biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir.(Akt. Çelik ve Köse, 2007)

Okulöncesi dönem, insanın çocukluk evresinin yaşandığı dönemi içerir ve bu dönemde oyun ve eğlence ön plandadır. Bu doğrultuda çocukların gelişimi bir yandan oyun oynarken bir yandan da çevresindekileri takip ederek öğrenme şeklinde olmaktadır. Okuma, insanın doğuştan sahip olduğu özelliklerden biri değildir. Bu özelliğin, tam olarak ilkokul çağında kazanılmasına karşın okul öncesi dönemde insanın çeşitli etmenler tarafından okumaya hazırlandığı görülmektedir. (Akt. Çelik ve Köse, 2007)

Okula başlamadan önce konuşma ve okuma-yazma ile ilgili birçok deneyim kazanan çocuklar için her şey bir merak unsurudur ve bu meraklarını oyunlarına yansıtırlar. Oyun yoluyla çevrelerini inceleyerek ve araştırarak keşfederler ve yeni bilgiler edinirler. Okuma-yazma ile ilgili ilk tecrübeler, bu merak ve keşfetme isteklerinin sonucunda kazanılmaya başlar. Fakat diğer gelişim alanlarında olduğu gibi okuma-yazma becerilerinin gelişiminde de çocuğun, ilgi ve ihtiyaçları, zeka düzeyi, sağlık durumu, duygusal yapısı, sosyal çevresi, eğitim ortamı, anne baba eğitim düzeyi, gibi bir çok faktör etkili olmaktadır. Her çocuğun edindiği deneyimler bu faktörlere bağlı olarak değişmektedir (Oktay, 2002).

Okul öncesi dönem, insanın dünyaya gelmesinin ve bebeklik döneminin (0-2 yaş) ardından başlayarak okul eğitimine kadar geçen evreyi içeren bir dönemdir. İnsanın iki ile altı yaş arasındaki dönemini kapsayan bu dönem literatürde erken çocukluk dönemi olarak da yer almaktadır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar öğrenme etkinliğini en kalıcı şekilde yaşarken bilişsel, zihinsel ve dil gibi çeşitli alanlarda hızlı bir gelişim göstermektedirler (Yılmaz, 2008, s.170; Gönen ve Uyanık Balat, 2002, s.163; Duran, 1997, s. 62; akt. Çakmak ve Bülent, 2009). Çocuklarda yazılara ve kitaplara aşinalık kazanma, yazıları anlamlandırabilecek temel becerilerin gelişimi de bu dönemde gerçekleşir (aile.org, 2005). Ayrıca çocukların okumaya karşı ilgilerinin oluşması da okul öncesi dönemdeki gelişmelerden biridir. Çocukta okumaya

yönelik olan bu ilgi, zaman içinde giderek artan bir gereksinime dönüşür ve çeşitli aşamalarla çocuğun hayatında yer alır.

Okumaya yönelik ilk beceriler, çocuğun çevresindeki yazılı materyallere karşı ilgi duyması, logo ve işaretleri tanınması, kendi adının yazılışını tanınması ve alfabe­deki bazı harfleri tanınması gibi çeşitli belirtilerle ortaya çıkar (Üstün, 2007, s.12). Çocuk bu dönemde okuma becerisini yavaş yavaş kazanmaya başlarken bir yandan da okuma becerisine sahip olması için eğitileceği okul dönemine hazırlanır.

Okuma olgunluğu; “hazır oluş”, “hazır olma”, “hazır bulunuşluk” gibi terimlerle ifade edilir. Thackray (1971), her türlü öğrenme için hazırlığı “çocuğun her hangi bir zorluğa uğramadan kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği dönem” olarak tanımlar ve bu zamana kadar bazı bilgi ve becerilerin kazanılmasında güçlük çeken çocuğun bunu artık kolayca yapabilmesi olduğunu belirtir (Akt. Oktay 1983).

Okul öncesi eğitim kurumunda; araç, gereç ve diğer uyarıcılardan zengin bir ortamda, okuma-yazmaya hazırlık konusunda deneyim kazanan çocukların bu deneyimleri gelecekteki okul yaşantılarını ve başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Pek çok ülkede çocuklara okula başlama aşamasında hazır bulunuşluk testleri uygulanmakta ve çocuğun çok yönlü olgunlaşmış olması önemsenmektedir. Çocuklara okula hazır oluş için gerekli donanımlar sağlanmakta ve bunun doğal sonucu olarak ta bir takım eşitsizlikler giderilerek okul başarıları artmaktadır. Türkiye’de ise ilköğretime başlamada temel kriter olarak ”kronolojik yaş” kabul edilmekte çocuğun eksiklikleri ve desteklenmesi gereken yönleri belirlenmemektedir. Çocuk belli bir hazır bulunuşluk düzeyine gelmeden yapılan başlangıçlar ise başarısızlıkla sonuçlanmakta ve bu durum hem çocuğu duygusal anlamda örselemekte, hem de bu başarısızlık duygusunu yaşadık­tan sonra yapılacak çalışmaların etkinliği, başta alınacak önlemler kadar güçlü olamamaktadır. Tıp ve eğitim alanında yapılan araştırmalar ilk altı yaşın tüm gelişim alanları için önemini ortaya koymuştur. Bu bilinçle, gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimden yararlanma oranı oldukça yüksektir ve bu alanda kalite ve verimin artırılması için sürekli çalışmalar yapılmaktadır (Erkan ve Kırca, 2010).

Araştırmamızın amacını, Edirne merkez ilçede bulunan dört anaokulunda eğitim gören 01.10.2012 ile 30.03.2013 tarihleri arasında doğan öğrencilerin genel okul olgunluğu düzeylerini belirlemek ve okul olgunluğu düzeylerini cinsiyet ve devam edilen okula göre incelemek oluşturmuştur.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Edirne merkez ilçede bulunan Zübeyde Hanım, Hatice Erkurt, Nilüfer Hatun ve Ayşekadın anaokulunda eğitim gören 01.10.2012 ile 30.03.2013 tarihleri arasında doğan 129 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılan "Frostig Görsel Algılama Testi" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmamız okul öncesi eğitime devam eden çocukların var olan okul olgunluğu düzeylerini saptamak amacı ile yapıldığından nicel veriler kullanarak yürütülen betimsel araştırma modelindedir.

Görsel algı, görsel uyaranları tanıma, ayırt etme ve daha önceki deneyimlerle ilişkili olarak yorumlama yeteneğine denir.

Görsel algılamadaki yetenekleri sayesinde çocuklar okumayı, yazmayı, aritmetik yapmayı ve okuldaki başarıları için gerekli olan tüm diğer becerileri öğrenmektedirler.

Görsel Algılama; el-göz koordinasyonu, şekil-zemin ayırımı, algılama sabitliği, mekanla konumun algılanması ve □mekan ilişkilerinin algılanması alanlarında incelenmiştir.

2.4. Veri Toplama Yöntemi

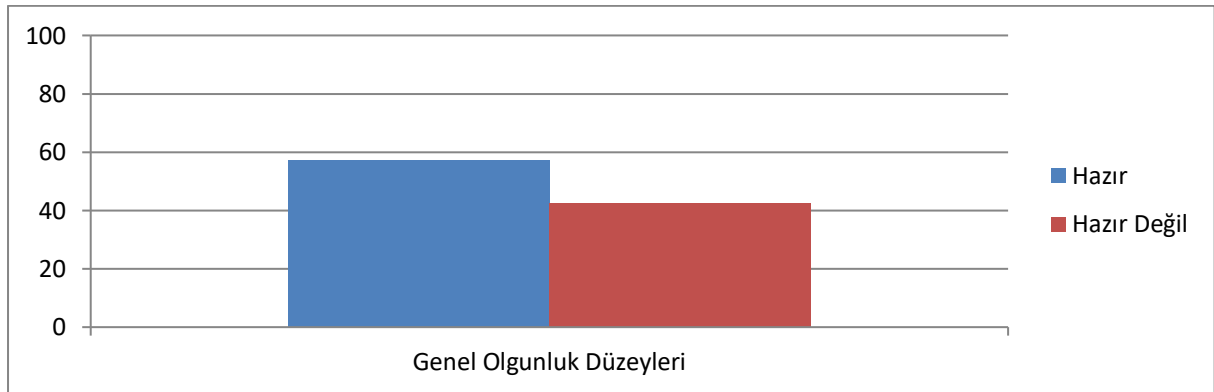
Araştırmanın verileri, çocukların okula başladıkları 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılının 30Mart -11 Mayıs 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. MEB'den ve öğrenci velilerinden gerekli izin alındıktan sonra test çocuklara bireysel olarak sınıf ortamında uygulanmıştır. Testin uygulanması her çocuk için ortalama 30 dakika sürmüştür.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Okul Olgunluğu Düzeylerine İlişkin Bulgular

Edirne ili merkez ilçede öğrenim gören eylül ayında 66-72 aylık olacak olan okulöncesi öğrencilerin okul olgunluğu düzeyleri incelendiğinde, Okul Olgunluğu testi uygulanan 129 okulöncesi öğrencisinden 74'ünün hazır (%57,4) ve 55'inin hazır olmadığı (%42,6) belirlenmiştir.

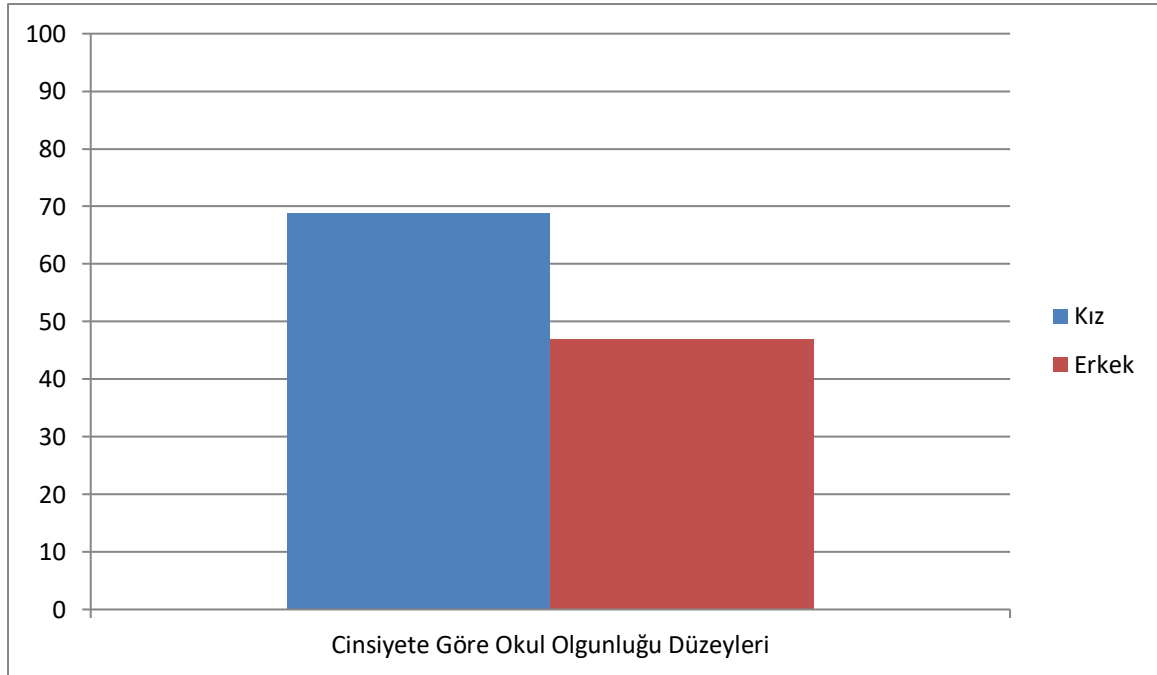
Tablo 1. Edirne İli Merkez İlçede Okulöncesine Devam Eden 66-72 Aylık Öğrencilerin Genel Okul Olgunluğu Düzeyleri

3.2. Cinsiyete Göre Okul Olgunluğu Düzeyleri

Edirne ili merkez ilçede öğrenim gören 66-71 aylık okulöncesi öğrencilerin okul olgunluğu düzeyleri cinsiyete göre incelendiğinde, kızların %68,8'inin (61 kız öğrenciden 42'si) ve erkeklerin %47'sinin (68 öğrenciden 32'sinin) hazır olduğu görülmüştür.

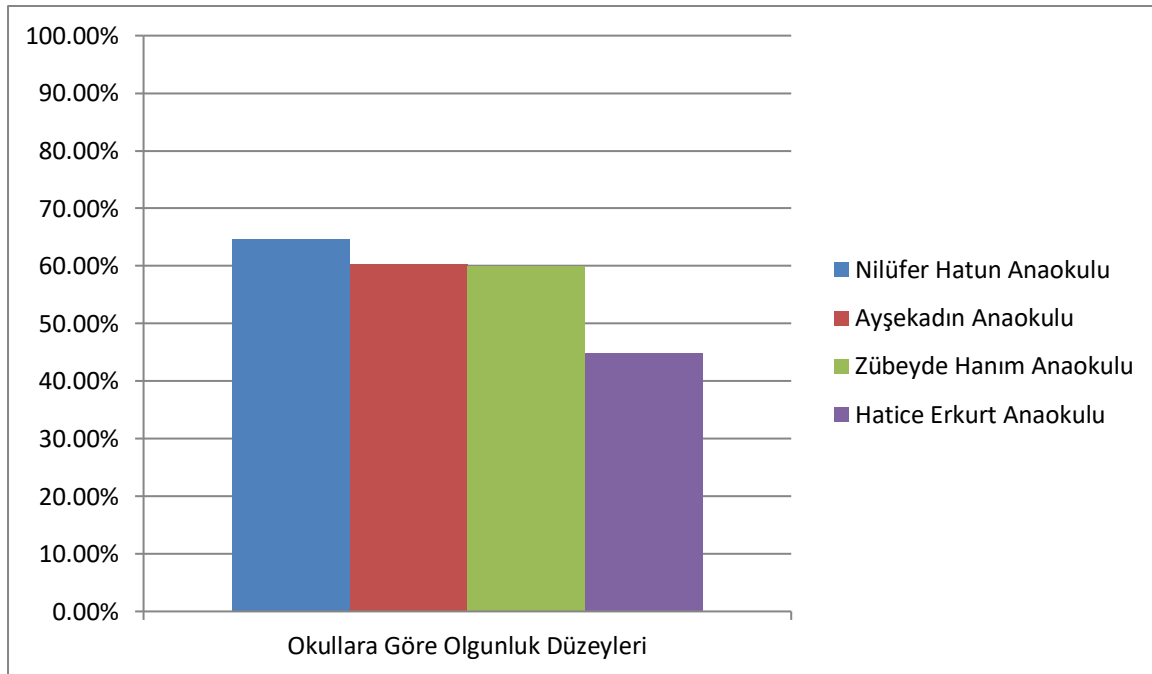
Tablo 2. Edirne İli Merkez İlçede Okulöncesine Devam Eden 66-72 Aylık ęrencilerin Cinsiyete Göre Okul Olgunluğu Düzeyleri

3.3. Devam Ettiği Okula Göre Okul Olgunluğu Düzeyleri

Edirne ili merkez ilçede öğrenim gören 66-72 aylık okulöncesi öğrencilerin okul olgunluğu düzeyleri devam ettikleri okullara göre incelendiğinde, Nilüfer Hatun Anaokuluna devam eden öğrencilerin %64,7'sinin (17 öğrenciden 11'i), Ayşekadın Anaokuluna devam eden öğrencilerin %60,4'ünün (48 öğrenciden 29'u), Zübeyde Hanım Anaokuluna devam eden öğrencilerin %60'ının (35 öğrenciden 21'i) ve Hatice Erkurt Anaokuluna devam eden öğrencilerin %44,8'inin (29 öğrenciden 13'ü) okula hazır oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 3. Edirne İli Merkez İlçede Okulöncesine Devam Eden 66-72 Aylık Öğrencilerin Devam Ettikleri Okullara Göre Okul Olgunluğu Düzeyleri

4. SONUÇLAR

Bu çalışmada, Edirne merkez ilçede bulunan dört anaokulunda eğitim gören 01.10.2012 ile 30.03.2013 tarihleri arasında doğan öğrencilerin genel okul olgunluğu düzeyleri belirlenmiş ve okul olgunluğu düzeyleri cinsiyet ve devam edilen okula göre incelenmiştir. Merkez ilçedeki öğrencilerin %57,4'ünün okula hazır olduğu ve %42,6'sının hazır olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eylül itibariyle 66-72 aylık arasında olacak olan çocukların bazılarında birtakım güçlükler (kavrama güçlüğü, parmak kas gelişimi yetersizliği, yavaş öğrenme, çabuk yorulma, kurallara uymada vb.) yaşanmıştır. Okul olgunluğu düzeyleri cinsiyete göre incelendiğinde kızların %68,8'inin ve erkeklerin %47'sinin hazır olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul olgunluğu düzeyleri öğrencilerin devam ettikleri okullara göre incelendiğinde ise hazır olan öğrencilerin oranı Nilüfer Hatun Anaokulu %64,7, Ayşekadın Anaokulu %60,4 Zübeyde Hanım Anaokulu %60 ve Hatice Erkurt Anaokulu %44,8 olarak tespit edilmiştir.

5. ÖNERİLER

- MEB ve üniversite işbirliği ile okul öncesi öğretmenlerine, çocukların okuma-yazma ve dil gelişimlerini destekleyici etkinlikleri kapsayan hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir.
- Okula hazır bulunuşluk testleri il geneline yaygınlaştırılabilir. Ayrıca bu test sonuçları çocukların, öğretmenlerin, programın ve okulun değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde kullanılabilir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerle yapılan toplantılarda, çocuklarıyla erken yaşlardaki okuma paylaşımında bulunmalarının önemi vurgulanabilir. Bu paylaşım sırasında çocuğun okuma yazmayla ilgili kavramları geliştirmesine yönelik; okumaya nereden başlanacağını bulma, sayfa çevirme, benzer ve farklı sesleri bulma, dinlediği hikayeyi anlatma, çocuğu karalama, boyama yaparken izleme, yaptığı işlerle ilgili açıklamalar yapma, çocukla oynama ve şarkı söyleme gibi çalışmalar yapılabileceği önerilebilir.

6. KAYNAKÇA

aile.org (2005). *Çocuklar okumayı nasıl öğrenirler: Yaşlara göre gelişim süreci*.25 Aralık 2017 tarihinde http://www.aile.org/index.php?bolum_yazi=413 adresinden erişildi.

Çakmak, T. & Yılmaz, B. (2009). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu Örneği. *Türk Kütüphaneciliği* 23, 3, 489-509

Çelik, M. & Köse, E. (2007). Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin mesleğe ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 191,208.

Erkan, S. & Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.

- Gönen, M. ve Uyanık Balat, G. (2002). Çocuk kitaplarına yeni bir yaklaşım: İnternet'te resimli çocuk kitapları (e-books). *Türk Kütüphaneciliği*, 16 (2), 163 – 170.
- Oktay, A. (1983). *Okul olgunluğu*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3089.
- Oktay, A.. (2002). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem (3. Basım)*.İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Üstün, E. (2007). Okul öncesi çocuklarının okuma yazma becerilerinin gelişimi. İstanbul: Morpa Kültür.
- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, Ş. (2008). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (1), 22 -51.